WERYFIKATORY BUDŻETOWE 2027

Kompendium weryfikatorów budżetu JST

I. POZIOM EKSPERCKI *— 19 weryfikatorów —wielowarstwowa klasyfikacja, progi ustawowe, liczne wyłączenia*

1. Rezerwa ogólna

Opis: Sprawdza, czy wartość rezerwy ogólnej mieści się w przedziale 0,1–1% wydatków budżetu.

Algorytm 2027:

- paragrafy: 0,1% × wydatki ≤ 758 / 75818 / 600 - podpozycja „Rezerwy": *„Rezerwa ogólna"* ≤ 1% × wydatki

- grupy §: 0,1% × wydatki ≤ 758 / 75818 / 0350 lub WB1PZ - podpozycja „Rezerwy": *„Rezerwa ogólna"* ≤ 1% × wydatki

Uwaga: *stary paragraf 481 zastąpiono paragrafem 600.*

2. Rezerwa kryzysowa

Opis: Sprawdza, czy rezerwa celowa na zarządzanie kryzysowe stanowi co najmniej 0,5% wydatków budżetu pomniejszonych o wydatki na wynagrodzenia i pochodne, obsługę długu oraz wydatki inwestycyjne, zgodnie z art. 26 ust. 4 ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

Algorytm 2027:

- paragrafy: 754 / 75421 / 200, 300, 500, 600, 700 lub 758 / 75818 / 200, 300, 500, 600, 700 podpozycja „Rezerwy" *„Rezerwa kryzysowa"* ≥ 0,5% × (wydatki ogółem − wynagrodzenia i pochodne − obsługa długu − wydatki inwestycyjne)

- grupy §: 754 / 75421 / 0100, 0200, 0350, 0400, 0500 lub WB1PZ, WB2TR, WB3SF, WM1IN, WM2TR), lub 758 / 75818 / 0100, 0200, 0350, 0400, 0500 lub WB1PZ, WB2TR, WB3SF, WM1IN, WM2TR) podpozycja „Rezerwy" *„Rezerwa kryzysowa"* ≥ 0,5% × (wydatki ogółem − wynagrodzenia i pochodne − obsługa długu − wydatki inwestycyjne)

- wynagrodzenia i pochodne: paragrafy 601, 602, 604, 607, 608, 615–619, 621–624, 668, 669, 670 (grupy §: 0300, 0301, 0302, 0303. WB1WS)
- obsługa długu: paragrafy 804, 812, 820, 821, 823-828 (grupa §: 0390, WB6DG)
- wydatki inwestycyjne: paragrafy 700-704, 711-712, 720-721, 725, 727-728, 730 (grupy §: 0400, 0401, 0402, WM1IN, WM1UZ)

Uwaga: *przy wydatkach klasyfikowanych wyłącznie w grupach systemowych weryfikator jest mniej precyzyjny (zbyt niska szczegółowość budżetu) — wydatki nie zostają wtedy pomniejszone o wynagrodzenia finansowane środkami unijnymi.*

3. Suma rezerw

Opis: Sprawdza, czy suma wszystkich rezerw celowych nie przekracza ustawowego limitu 5% wydatków budżetu.

Algorytm 2027:

- paragrafy: suma §: 200, 300, 500, 600, 700 w rozdz. 75818 (pełna wartość) + rezerwa kryzysowa spoza rozdz. 75818 pomniejszona o podpozycje „Rezerwy": „Rezerwa ogólna" i „Rezerwa celowa na wydatki związane z realizacją programów UE" ≤ 5% × wydatki ogółem

- grupy §: cały rozdz. 75818 + rezerwa kryzysowa spoza rozdz. 75818, pomniejszone o podpozycje „Rezerwy": „Rezerwa ogólna" i „Rezerwa celowa na wydatki związane z realizacją programów UE" ≤ 5% × wydatki ogółem

4. Przeznaczenie rezerw

Opis: Sprawdza, czy wszystkie rezerwy mają wskazane przeznaczenie (cel) — tj. cała kwota zaklasyfikowana jako rezerwa musi zostać przypisana albo do rezerwy ogólnej, albo do rezerwy kryzysowej/celowej.

5. Odpis na izby rolnicze

Opis: Sprawdza, czy zaplanowane wpłaty na rzecz izb rolniczych stanowią 2% wpływów z podatku rolnego (dotyczy tylko gmin).

Algorytm 2027:

- paragrafy: wydatki 010 / 01030 / 423 ≥ 2% × dochody par. 136

- grupy §: wydatki 010 / 01030 / 0100 lub WB2TR ≥ 2% × dochody par. 136

6. Dochody z opłat i kar przekazano na ochronę środowiska

Opis: Sprawdza, czy dochody z opłat i kar za korzystanie ze środowiska zostały przekazane na wydatki związane z ochroną środowiska.

Algorytm 2027: Dochody 900 / 90019 / 182, 452, 453, 690 + przychody par. 905 podpozycja „środki znaczone": *„Niewykorzystane środki z opłat i kar za korzystanie ze środowiska z lat ubiegłych"*
≤ Wydatki 900 / 90019 / wszystkie + podpozycja „środki znaczone": *„Wydatki na ochronę środowiska"* dla wydatków poza rozdz. 90019

7. Dochody z alkoholówki przekazano na wydatki

Opis: Sprawdza, czy wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (w tym w obrocie hurtowym) przekazano na wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii. Reguła aktywna tylko dla gmin.

Algorytm 2027: Dochody (dowolny dział i rozdział) par. 156, 157 + przychody par. 905 podpozycja „środki znaczone": *„Niewykorzystane środki na profilaktykę z lat ubiegłych"*

≤ Wydatki 851 / 85153, 85154, 85158 / wszystkie + podpozycja „środki znaczone”: *„Wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii*” (dla wydatków poza tymi rozdziałami)

8. Zbilansowana gospodarka odpadami

Opis: Sprawdza, czy dochody z gospodarowania odpadami pokrywają planowane wydatki. Niezbilansowanie jest dopuszczalne, gdy podjęto uchwałę o dopłatach do systemu (tylko gminy).

Algorytm 2027: Dochody 900 / 90002 / 177, 189, 650 + podpozycja „środki znaczone”: „Gospodarka odpadami komunalnymi” (w rozdz. 90002 i 90026, na dowolnym paragrafie) + przychody par. 905 podpozycja „środki znaczone”: *„Niewykorzystane środki z opłat za odbiór odpadów komunalnych z lat ubiegłych”* = Wydatki 900 / 90002

9. Dochody z gospodarki odpadami przekazano na wydatki

Opis: Sprawdza, czy zaplanowane dochody z gospodarki odpadami zostały przekazane na wydatki systemu gospodarowania odpadami (tylko gminy).

Algorytm 2027: Dochody 900 / 90002 / 177, 189, 650 + podpozycja „środki znaczone”: „Gospodarka odpadami komunalnymi” + przychody par. 905 podpozycja „środki znaczone”: *„Niewykorzystane środki z opłat za odbiór odpadów komunalnych z lat ubiegłych”* ≤ Wydatki 900 / 90002

10. Środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli

Opis: Sprawdza, czy środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli stanowią co najmniej 0,8% wydatków na wynagrodzenia nauczycieli.

Algorytm 2027:

- **paragrafy:** Wydatki 801 / 80146, 85446 ≥ 0,8% × Wydatki 801 i 854 / wszystkie rozdziały / par. 604
- **grupy §:** Wydatki 801 / 80146, 85446 ≥ 0,8% × Wydatki 801 i 854 / wszystkie rozdziały / podpozycja „środki znaczone”: *„Wynagrodzenia osobowe nauczycieli”*

11. Wsad do kotła (stołówki)

Opis: Sprawdza, czy wpływy z opłat za korzystanie z wyżywienia finansują wydatki na zakup żywności w stołówkach szkolnych.

Algorytm 2027:

- **paragrafy: :** Dochody 801 / 80148 / 664 = Wydatki 801 / 80148 / 776
- **grupy §:** Dochody 801 / 80148 / 664 = Wydatki 801 / 80148 / podpozycja „środki znaczone”: *„Zakup środków żywności”*

12. Poprawnie użyta klasyfikacja

Opis: Kontroluje, czy paragrafy dochodowe (PIT, CIT, subwencja ogólna, uzupełnienie dochodów) są księgowane w rozdziałach właściwych dla typu JST, oraz czy nie użyto rozdziałów zastrzeżonych dla innych typów jednostek.

Algorytm 2027:

- Gmina: PIT (par. 110, 111, 119) i CIT (par. 120, 122) → tylko rozdz. 75621, 75634; subwencja ogólna (par. 435) → tylko rozdz. 75834, 75805; uzupełnienie dochodów (par. 436, 566) → tylko rozdz. 75835
- Powiat: PIT/CIT → tylko rozdz. 75622, 75634; subwencja (435) → 75834; uzupełnienie (par. 437, 567) → 75835
- Województwo: PIT/CIT → tylko rozdz. 75623, 75634; subwencja (435) → 75834; uzupełnienie (par. 438, 568) → 75835
- Miasto na prawach powiatu: PIT/CIT → tylko rozdz. 75621, 75622, 75634, 75640; subwencja (435) → 75834, 75805; uzupełnienie (par. 439, 569) → 75835
- Zakazane rozdziały w dochodach: gmina — 75622, 75623, 75640, 75803, 75804, 75819, 75832, 75833; powiat — 75621, 75623, 75640, 75804, 75805, 75807, 75819, 75831, 75833; województwo — 75621, 75622, 75640, 75803, 75805, 75807, 75819, 75831, 75832; miasto na prawach powiatu — 75623, 75804, 75807, 75819, 75831, 75833

13. Równoważenie budżetu w części bieżącej

Opis: Sprawdza, czy budżet został zrównoważony w rozumieniu art. 242 ustawy o finansach publicznych.

Algorytm 2027: Dochody bieżące − wydatki bieżące + 902 + 905 + 906 + 950 + 951 + 954 + 957 ≥ 0

14. Ustalone pokrycie deficytu

Opis: Sprawdza, czy zaplanowane przychody pokrywają powstały deficyt budżetu.

Algorytm 2027: Wymaga wprowadzenia uszczegółowienia „pokrycie deficytu” w przychodach (atrybut pokrycie deficytu).

15. Zbilansowane dochody i wydatki zlecone

Opis: Sprawdza, czy wszystkie dochody na zadania zlecone zostały przeznaczone na wydatki zlecone.

Algorytm 2027: Dochody o rodzaju zadania „zlecone” = Wydatki o rodzaju zadania „zlecone”

16. Zbilansowane dochody i wydatki wynikające z porozumień z JST

Opis: Sprawdza, czy wszystkie dochody na zadania wynikające z porozumień między JST zostały przeznaczone na odpowiadające im wydatki.

17. Zbilansowane dochody i wydatki wynikające z porozumień z AR

Opis: Sprawdza, czy wszystkie dochody na zadania wynikające z porozumień z administracją rządową zostały przeznaczone na odpowiadające im wydatki.

Algorytm 2027: Dochody o rodzaju zadania „porozumienie z AR" = Wydatki o rodzaju zadania „porozumienie z AR"

18. Zbilansowany budżet

Opis: Sprawdza, czy budżet jako całość się równoważy.

Algorytm 2027: Dochody − wydatki + przychody − rozchody = 0

19. Poprawne wartości załącznika inwestycyjnego

Opis: Sprawdza, czy wartości wskazane w załączniku inwestycyjnym są zgodne z wartościami użytymi w załączniku wydatkowym (z dokładnością do paragrafów albo rozdziałów, zależnie od poziomu klasyfikacji).

Algorytm 2027: Wydatki inwestycyjne z załącznika wydatkowego = wydatki z załącznika inwestycyjnego

Uwaga: *od 2027 wydatki inwestycyjne to tylko nakłady (grupa 040, 0401, 0402: § 700–704, 711, 712, 720, 721, 725, 727, 728, 730).*

II. POZIOM TECHNICZNY / FORMALNY — *7 weryfikatorów — kompletność i format, bez wiedzy merytorycznej o budżecie*

20. Aktualna klasyfikacja

Opis: Sprawdza, czy wszystkie użyte działy, rozdziały i paragrafy są aktualne wg słownika BeSTi@.

Algorytm 2027: Weryfikacja zgodności z obowiązującym słownikiem klasyfikacji budżetowej.

Uwaga: *słownik zostaje zaktualizowany o klasyfikację 2027; sam mechanizm kontroli bez zmian.*

21. Poprawnie wypełniona klasyfikacja budżetowa

Opis: Sprawdza, czy wszystkie wymagane pozycje zostały uzupełnione (dział, rozdział, paragraf + p4 / grupa, rodzaj).

Algorytm 2027: Kontrola kompletności pól klasyfikacyjnych pozycji budżetowej.

Uwaga: *bez zmian w 2027 roku.*

22. Poprawne wartości pozycji

Opis: Sprawdza, czy nie występują pozycje, które nie prezentują żadnych wartości przed zmianą i po zmianie.

Algorytm 2027: Kontrola niepustości wartości pozycji.

Uwaga: *bez zmian w 2027 roku.*

23. Zadania o tej samej nazwie i symbolu

Opis: Sprawdza, czy nie występują zadania o tej samej nazwie i symbolu.

Algorytm 2027: Kontrola unikalności pary (nazwa zadania, symbol).

Uwaga: *bez zmian w 2027 roku.*

24. Suma uszczegółowień

Opis: Sprawdza, czy suma uszczegółowień nie przekracza wartości pozycji, do której zostały przypisane.

Algorytm 2027: Suma uszczegółowień pozycji ≤ wartość pozycji.

Uwaga: *bez zmian w 2027 roku.*

25. Ustawienia

Opis: Sprawdza, czy wszystkie ustawienia niezbędne do wygenerowania uchwały i uzasadnienia zostały uzupełnione.

Algorytm 2027: Kontrola kompletności konfiguracji wymaganej do generowania uchwały i uzasadnienia.

Uwaga: *bez zmian w 2027 roku.*

26. Zaangażowanie przypisane do nieistniejącej pozycji

Opis: W przypadku posiadania modułu Dokumenty lub wprowadzania zaangażowania w module Budżet — weryfikuje powiązanie umowy z pozycjami w budżecie pod kątem prawidłowej ewidencji zaangażowania w budżecie.

Algorytm 2027: Kontrola integralności odwołań: każde zaangażowanie musi wskazywać na istniejącą pozycję budżetową.